

Likabehandlingsplan

- plan för arbetet mot trakasserier, diskriminering och kränkande behandling

Hagaskolan

Giltighetstid: 2020-11-30 – 2021-11-29

Ansvarig rektor: Marie Nordkvist Jonsson, Helene Svedin,
Maria Timan, Tobias Gidlund

Innehåll

1. Syfte och bakgrund.....	2
2. Vision och arbetssätt	2
3. Kartläggning av utfall och riskområden.....	2
Kommunens elevenkät 2018 (ingen enkät genomförd 2019)	2
Skolans lokala trygghetsenkät VT 2019.....	3
Sammanfattning av hälsosamtal i Fskk, åk 4 och åk 7 2019/2020	4
4. Mål för arbetet.....	5
5. Handlingsplan.....	6
Förskoleklass	6
Fritids	6
År 1-3	7
År 4-6	7
År 7-9	8
6-9 E	10
6-9 F	10
Geijer.....	11
6. Utvärdering av genomförda insatser	11
Förskoleklass.....	11
Fritids	12
År 1-3	13
År 4-6	14
År 7-9 A-D	15
6-9 E	19
6-9 F	19
Geijer.....	20
7. Barns/elevs delaktighet i arbetet	21
8. Rutiner för akuta situationer.....	22
Rutiner när elev kränker elev	22
Rutiner när vuxen kränker eller diskriminerar elev	23
9. Bilaga: definitioner och begrepp	24

1. Syfte och bakgrund

Det råder ett absolut förbud mot att kränka, diskriminera eller trakassera barn/elever. All personal har handlingsplikt och skyldighet att utreda och vidta åtgärder. Syftet med en likabehandlingsplan är att barn och elever ska skyddas mot diskriminering, trakasserier och kränkande behandling. Planen beskriver enhetens systematiska arbete, för barn/elever, personal och vårdnadshavare.

Skollagen fastställer att alla skolformer ska arbeta målinriktat för att förebygga och förhindra kränkande behandling. En plan för arbetet ska varje år beskriva verksamhetens mål och de åtgärder som planeras. Genomförandet av dessa åtgärder ska sedan utvärderas i efterföljande års plan. Skolverket anger att planen ska utgå från en kartläggning av nuläget, som beskriver risker och analyserar orsaker.

2. Vision och arbetsätt

Hagaskolans långsiktiga mål är att vara en skola fri från diskriminering, trakasserier och kränkande behandling där alla tillsammans, elever som personal får utvecklas i en gemensam trygghet.

På Hagaskolan möter vi varandra med positiva och höga förväntningar. Vår vision är att eleverna som lämnar vår skola är trygga och självsäkra, har kunskaper och förmågor för att möta framtiden, är stolta elever som vågar misslyckas och är nyfikna samt är ifrågasättande och öppna för utmaningar för att nå sin fulla potential.

3. Kartläggning av utfall och riskområden

Kommunens elevenkät 2018 (ingen enkät genomförd 2019)

Åk 2-5

Inom år 2-5 är det glädjande att se att vi i 11 av 14 rubriker utvecklas i rätt riktning på skolan. Vi ser alltså en positiv trend för övervägande majoritet av områdena i kombination med att det endast är ett fåtal frågor där vi ligger under kommunens index.

Styrkor

Eleverna upplever att:

- de är nöjda med skolan som helhet,
- skolarbetet är roligt och intressant
- lärarna anpassar efter elevens behov
- de får utmaningar, är delaktiga och har inflytande
- de i ökande grad har studiero på lektionerna
- lärarna kan förklara hur eleverna ska ta sig an sina skoluppgifter, hjälper eleverna när de behöver det och ger killar och tjejer lika förutsättningar.
- de känner sig trygga
- de vuxna på skolan reagerar om det är någon som blivit kränkt

Riskområden där vi kan se att:

- killar i lägre grad än tjejer har tillit till sina förmågor samtidigt trendar vi svagt nedåt
- ordningsregler trendar svagt nedåt
- tjejer svarar högre på alla utom sju frågor vilket är något att ta till sig
- eleverna upplever en minskad trygghet, dock från höga nivåer.
- ett mindre antal elever är rädda för andra elever och lärare på skolan
- studieron ökar men i små steg på låga nivåer

Åk 6-9

Eleverna i år 6-9 visar stigande positiv trend inom sex områden. Dessa områden är anpassning av elevens behov, grundläggande värden i lärandet, delaktighet och inflytande, elevhälsa och studiero.

Styrkor

Eleverna upplever och vi kan se:

- en ökad stimulans i år 8 och 9 (men från låga nivåer)
- att anpassningar efter elevernas behov ökat i år 8 och 9.
- Att grundläggande värden i undervisningen har ökat något.
- att studieron har ökat för år 7 och 8 men minskade för år 9. Vi kan dock konstatera att det oavsett är från låga värden som vi behöver arbeta med för att höja.
- att elevernas upplevelse av elevhälsan är fortsatt i positiv trend och ligger högre än kommunens medelvärde

Riskområden där vi kan se:

- nöjdheten som helhet ser vi ett något svagare resultat.
- lärarnas förväntningar på att eleven ska göra sitt bästa samt att lärarna får eleverna att tro på sig själva ligger trendmässigt i svagt vikande trend och något lägre än kommungemensnittet.
- eleverna upplever i mindre grad att de får träna på diskutera, debattera och argumentera. i dessa frågor ligger vi även lägre än snittet i kommunen.
- Eleverna upplever i mindre utsträckning att de vet vad som krävs av dem för att klara av skolan, tjejer upplever detta svårt i högre utsträckning än killar
- Eleverna känner sig i relativt låg grad stimulerade
- Eleverna känner sig i något mindre grad utmanade jämfört med tidigare år.
- Eleverna upplever en viss minskning av efterlevandet av ordningsregler
- Eleverna upplever i något mindre omfattning att skolan arbetar med att förhindra kränkningar

Skolans lokala trygghetsenkät VT 2019

Åk 1-6

Andelen elever som anser att det förekommer retningar har minskat från ca 25% till 11%. Samtidigt ser 35% att det finns någon i klassen som retas, är dum eller säger elaka saker. 93% vet vem de ska vända sig till om retningar förekommer. Vidare uppfattar 13% att det finns elever som är ensamma. Men eleverna månar om varandra och 89% säger att de går fram till de elever som verkar ensamma eller säger till en vuxen. 15% uppger att de känner osäkerhet eller rädsla för vissa platser på skolan. Det handlar främst om toaletterna.

Åk 7-9

Omkring 98% av eleverna uppger att de vet vem de kan vända sig till om de blir utsatta för mobbning, trakasserier, kränkande behandling eller diskriminering i skolan. De flesta skulle i första hand vända sig till sin lärare/mentor eller till skolkuratoren. Ca 7% (9% 2018) av eleverna känner sig ofrivilligt ensamma under skoltid och 28% (43% 2018) av eleverna känner till någon som ofta är ensam under skoltid. 22% (23% 2018) av eleverna har själva blivit utsatta för mobbning, trakasserier eller kränkande behandling i skolan eller via sociala medier och 26% (35,6% 2018) känner till någon annan som har blivit utsatt. 5,5% (6,3% år 2018) av eleverna uppger att de själva har utsatt någon annan för mobbning, trakasserier eller kränkande behandling.

11 % av eleverna uppger de har blivit utsatt för diskriminering i skolan och 14% känner till någon annan som har blivit utsatt. Det finns platser på skolan där elever upplever att det är högre risk att bli utsatt för mobbning, trakasserier och kränkande behandling, t.ex. omklädningsrum, matsalen, glaskorridoren, vid skåpen, samt där det inte finns personal närvarande.

Sammanfattning av hälsosamtal i Fskk, åk 4 och åk 7 2019/2020

Fskk

De allra flesta elever uppger att de trivs bra i sin grupp. En stor del som upplever att de kan koncentrera sig, men det finns en grupp som behöver ytterligare åtgärder i gruppen för att få möjlighet till bättre koncentration. En del elever uppger att de blir störda och inte har bra arbetsro, detta är dock en mindre grupp elever, medan den största gruppen upplever bra arbetsro. När det gäller kompisar så uppger de flesta att de hittat kompisar, många uppger både gamla och nya kompisar.

Det är en ökning av andelen elever som anger att de känner sig otrygga. Det har också skett en ökning i andelen elever som anger att de har ett sämre mående, såsom oro, rädsla och irritation. Även andelen elever som anger att de inte sover så bra har ökat.

Toaletter och duschar är fortsatt problematiska platser som eleverna beskriver ett visst obehag kring.

År 4

Tryggheten och trivseln i klassen är stor, dock finns det elever som ej känner sig trygga eller att de trivs. Alla tycker det är roligt med idrott. Dock uppger flera elever att det är otrevligt att använda duscharna eller gå på toaletten. Vissa upplever även en viss otrygghet när de möter äldre elever från högstadiet. När det gäller arbetsro upplever fler flickor än pojkar mindre bra arbetsro.

En viss andel anger att de känner sig stressade för skolarbetet. Vi kan också se att måluppfyllelsen är lägre bland pojkar än bland flickor.

När det gäller självskattad hälsa så uppger de flesta att de mår bra. Det finns dock en grupp elever som uppger att de upplever huvudvärk, magbekymmer, ledsamhet, nedstämdhet, sig orolig och rädd. Det är även många som uppger att de har en stor frustration irriterad och dåligt humör. Några anger också att de inte har en bra sömn.

Vi har en stor grupp (35%) som uppger att de känner till att kränkningar förekommer.

År 7

90% anger att de trivs bra eller mycket bra i skolan. Samma siffra 90% uppger att de alltid eller ofta har kompisar på skolan. Flickor väljer i större utsträckning att vara själva eller stanna hemma om deras kompis ej är på plats.

90% procent anger att de vet var de ska vända sig om det förekommer kränkningar. 13% upplever att det har förekommit kränkningar.

Ca 50% tycker att de ofta har arbetsro på lektionerna medan ca 60% tycker att de ofta kan koncentrera sig på lektionerna.

När det gäller skolrelaterad stress svarar endast ca 15% av eleverna att de sällan upplever den, medan dryga 20% svarar ofta. Av de elever som svarar att de ofta eller alltid är stressade över skolan är samtliga flickor.

Gällande övrigt välmående uppger flera elever att de mår dåligt i form av huvudvärk, magont, nedstämdhet, oro och rädsla. Fler flickor än pojkar anger att de mår dåligt.

4. Mål för arbetet

Efter uppföljning av föregående års likabehandlingsplan och redovisad kartläggning kommer vi fram till följande mål för det främjande och förebyggande arbetet:

- att skapa en trygg skolmiljö
- att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.
- att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress

5. Handlingsplan

Förskoleklass

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg skolmiljö	att pedagogerna är samspelta om rutiner och följer ett liknande arbetssätt samt skapar kontakt med alla elever i förskoleklass.	Dagligen, vi omprövar och utvärderar regelbundet. Pedagogerna är lyhörda för vad eleverna "svarar" på.	Alla pedagoger i förskoleklass.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Pedagogerna varvar praktiska och teoretiska aktiviteter på ett lustfyllt sätt som skapar nyfikenhet. Eleverna får jobba utforskande med tex. siffror genom skapande.	Pedagogerna fångar tillfällen då eleverna verkar intresserade av något och frångår till viss del den planerade aktiviteten vid det tillfället.	Alla pedagoger i förskoleklass.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress	Att minimera förflyttningar mellan olika lokaler. Fortsätta ha en dialog med chefer gällande matsituationen som upplevs stressig.	Att i möten diskutera vidare och följa upp.	Ledning och alla pedagoger.

Fritids

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg skolmiljö	Vi gör det tydligare med att visa vilka som jobbar på fritids, detta med bl.a. nya västar, och en specifik orange väst för pedagogen som sköter utcheckningen av barnen. Vi arbetar utifrån Gustav Sundhs tänk med olika roller på fritids, utcheckare (orange väst), helikopter lots och djupdykare.	Varje dag under fritidstid Varje dag under fritidstid	Personalen på fritids-avdelningarna. Personalen på fritids-avdelningarna.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Genom att erbjuda varierande aktiviteter för barnen. Att observera och lyssna in vad barnen är intresserade av, och göra lärmiljöerna mer tydlig och inbjudande.	Flera gånger i veckan. Fortlöpande under terminens gång.	Personalen på fritids-avdelningarna. Personalen på fritids-avdelningarna.

att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress	<p>Föra en dialog med lärarna mellan skola och fritids.</p> <p>Stötta barnen mer i sociala situationer.</p> <p>Rutiner vid morgonfritids och eftermiddagsfritids. Genom att reglerna är tydliga både för oss pedagoger och för barnen.</p>	<p>Vid behov och team tiderna.</p> <p>Fortlöpande under terminens gång.</p> <p>Fortlöpande under terminens gång.</p>	<p>Personalen på fritidsavdelningen.</p> <p>Personalen på fritidsavdelningarna.</p> <p>Personalen på fritidsavdelningarna.</p>
---	--	--	--

År 1-3

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg skolmiljö	Barnen behöver tillgång till mer lekmaterial för att aktiveras på rasterna. Vi tar nya tag med ordningen i korridoren.	<p>Snarast</p> <p>Start efter höstlovet</p>	Skolgårdslärare. Vill hon ha hjälp av fler personal eller elever? Alla
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Vi vill att alla elever ska få utvecklas på sin nivå. Vi använder oss av kooperativt lärande.	Fortgående under året	Alla
att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress	Vi är noga med att förklara och få in en vana hos eleverna att de arbetar utifrån individuella behov. Alla behöver inte hinna lika mycket.	Fortgående under året	Alla

År 4-6

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg skolmiljö	<p>Se varje elev</p> <p>Tydliga rutiner för skoldagen</p>	Under hela skoldagen	Alla
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	<p>Använda sig av olika lärstilar</p> <p>Skapa tillfällen där eleverna får "knäcka" koden</p>	Under hela skoldagen	Undervisande lärare
att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress	Grovplan/översikt över alla ämnen	Under skolåret	Undervisande lärare

	Provschema i kalendern		
	Tydlig sammanfattning/ instruktion inför prov/test		

År 7-9

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg skolmiljö	<p>Schemalagda rastvakter. Genom att så många vuxna som möjligt ser till att röra sig ute bland eleverna på raster.</p> <p>Aktiviteter för eleverna att göra på rasterna</p> <p>Att teamen med jämna intervall städar skolmiljön inomhus och utomhus med eleverna på t.ex. handledartiden eller annan tid.</p> <p>Snabbt agerande kring kränkande händelser enligt handlingsplanen. Direkt agera som vuxen tex vid avbryta skojbråk</p> <p>Stärka eleverna genom att göra samarbetsövningar och gruppstärkande övningar och samtal. Gå igenom och uppdatera trivselregler.</p>	<p>I början av varje hösttermin</p> <p>Alla team har aktiviteter att erbjuda till eleverna på rasterna. Och tips på spel och lekar eleverna kan göra, inomhus och utomhus.</p> <p>Under skolåret</p>	<p>Alla pedagoger</p> <p>Skolan</p> <p>Alla</p>
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	<p>Tydliga instruktioner och visa på syfte och mål. Utgå från elevernas förståelse, egna kunskaper och deras frågor. Varierat arbetssätt/undervisning. Värdeskapande lärande.</p> <p>Återkoppling till eleven på arbetet som är gjort.</p>	Kontinuerligt	Undervisande lärare

	<p>Elevinflytande och att ge möjlighet att påverka. Delaktighet i undervisningens utformning.</p> <p>Ökad medvetenhet från lärare om hur hög arbetsbelastning olika klasser har.</p> <p>Verka för och bygga goda relationer.</p> <p>Samarbete med gymnasiet och arbetsplatser.</p> <p>Ämnesråd i de olika ämnena.</p>		<p>Undervisande lärare/mentor</p> <p>SYV/undervisande lärare/mentor</p>
<p>att förebygga och minska elevernas upplevelse av skolrelaterad stress</p>	<p>Eleven vet vad som förväntas genom att lärarna är tydlig med mål/innehåll/planering. I genomförandet; att vara tydlig med processen.</p> <p>Eleverna får hjälp med planering genom att aktivt jobba med klasskalender och classroom. Jobba mer och kontinuerligt med studieteknik, hjälpa eleverna att planera sitt jobb och sätta realistiska mål.</p> <p>Språkämnen har prov på samma tider. Förtydligande om vad som förväntas av eleverna på provet. Vad som ska testas och vilka nivåerna är. Utveckla arbetet med provschemat i Vklass. Att prata med klasserna om att inte jämföra sina resultat i matriser/omdömen/provresultat.</p>	<p>I planering inför ett arbetsområde och inför lektionen. Under lektionstid</p> <p>Både ämnestid och mentorstid</p>	<p>Undervisande lärare/Mentor</p> <p>Undervisande lärare/Mentor</p>

6-9 E

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi pratar vid varje morgonsamling hur man är en god kamrat. Vi utvärderar varje fredag hur veckan har varit. Vid tillfällena försöker vi prata enskilt med varje elev. Vi vuxna har visat med hjälp av sketcher exempelvis på dåligt beteende.	Kontinuerligt.	Alla vuxna.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Undervisningen görs varierande exempelvis genom mindre grupper, praktiska övningar/undervisning etc.	I och med att man gör mindre grupper får fler elever komma till tals, våga prata/prova nya saker.	Alla vuxna.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Vi gör ett tydligt schema över dagen. Varje lektion har en tydlig lektionsstruktur. Exempelvis hur långa lektioner är, vilket material som behövs samt verktyg.	Varje dag.	Alla vuxna.

6-9 F

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi fortsätter arbetet med hur man är en bra kompis. Förstärka alla tillfällen där eleverna visar gott kamratskap. Vi vuxna är viktiga förebilder.	Hela skoldagen i alla situationer och miljöer.	All personal och alla elever.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Motivation ökar om inläringen blir rolig. Vad som är motiverande är väldigt individuellt utifrån elevernas intressen.	Hela skoldagen i alla situationer och miljöer	Alla vi vuxna är viktiga modeller och förebilder och måste sträva efter att sprida en positiv "anda".
att förebygga och minska elevernas upplevelse av	Tydlighet, struktur och gruppammansättning är viktiga faktorer. De viktiga 7 frågorna är: vad, var, vem, hur länge, vad ska hända sedan, vad behöver jag ha	Hela skoldagen i alla situationer och miljöer	Vi personal har i samråd med vårdnadshavare ansvar att

stress i samband med skolarbetet	och varför ska jag göra det? Dagschemat är viktig information som minskar stress och ger trygghet.		förebygga stress i skolmiljön.
----------------------------------	---	--	--------------------------------

Geijer

Mål	Hur	När	Vem
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi har vuxna med på raster och vi samtalar med eleverna kring situationer som uppkommit. Vi medvetandegör hur beteenden kan uppfattas av andra. Vi har social träning i mindre sammanhang för att trygga eleverna.	I alla lärande situationer tillsammans med eleverna, d.v.s. även på rasterna.	Alla på Geijer
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Vi bygger på elevernas intressen och möter dem på deras nivå både kunskapsmässigt och socialt. Vi förbereder eleverna för aktiviteter utanför skolan eller aktiviteter som avviker från ordinarie schema eller när vi ska byta aktivitet.	I alla lärande situationer tillsammans med eleverna, dvs även på rasterna.	Alla på Geijer
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Göra eleverna medvetna om sin möjlighet att påverka och träna på att se sin roll i olika sammanhang lära sig om hur det jag gör påverkar andra genom samtal.	Vid samtal med elever under hela skoldagen.	Alla på Geijer

6. Utvärdering av genomförda insatser

Förskoleklass

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill vi tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Kontinuerligt pratat om ”kompisregler” och hur man förhåller sig till varandra. Ägnat mycket tid i början på året till att arbeta med	Överlag har detta fungerat bra men inte nåt hela vägen till alla barn.	Vi vill blanda in föräldrar tidigare när det uppstår problem.

	gruppstärkande övningar.		
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Arbete i mindre grupper och nivåanpassat. Fokus på anpassningar på individnivå.	Eleverna har stärkts i att våga lyckas och misslyckas.	Utgår från nästa läsårs elever.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Vi har inte gjort någon intervention mot stress för vi har inte upplevt att eleverna har varit stressade i samband med skolarbetet.		Utgår från nästa läsårs elever.
att elever i åk F-6 känner ökad trygghet vid toalettbesök och 7-9 känner ökad trygghet i glaskorridoren.	Använt bildstöd för att visa var toalett finns. Vi har tillåtit en toakompis som får följa med och vakta utanför.	Har fungerat tillfredställande. (dock inte fungerat tillfredsställande under fritidstid med så många barn)	Öppna toaletter i vattnets hus under raster och fritidstid.

Fritids

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill vi tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi är närvarande i barnens lek, stöttar och uppmuntrar när någon gör något bra. Vi markerar tydligt när det händer saker och hjälper till vid konflikthantering. Via vissa aktiviteter får barnen träna samarbete och turtagning.	Vi har fått en bättre koll på var konflikter uppstår och mellan vilka och kan på så vis ligga lite steget före.	Ännu mer noggrant kartlägger var och mellan vilka konflikter uppstår. Få till samlingar med samtal om hur man ska var och bete sig.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Vi har gjort lärmiljöerna mer lättillgängliga via tex. bildstöd. Vi introducerade lekar och aktiviteter åldersvis	Barnen har blivit mer självgående och tar för sig i de miljöer som finns.	Fortsätta arbetet med bildstöd och att introducera lärmiljöer och aktiviteter.

	eller avdelningsvis för att barnen sedan ska veta vad de kan välja.	Fler väljer aktiviteter då de vet vad det är.	Uppmuntra och inspirera till eget tänk och initiativ.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	De barn som velat göra sina läxor har fått göra det men vi har inte haft möjlighet att stötta så mycket.	Det är bara ett fåtal som uttryckt en önskan om att få göra läxor så det är svårt att se något resultat.	Om intresset för att göra läxor finns, ska de självklart få möjlighet att göra detta. Vi kan stötta och hjälpa i den mån det går. Om intresset är stort kan vi erbjuda detta som en aktivitet. Fixa material som kan stärka barnen i deras skolarbete.
att elever i åk F-6 känner ökad trygghet vid toalettbesök och 7-9 känner ökad trygghet i glaskorridoren.	Vi har uppmuntrat barnen att gå på toaletter vid andra tillfällen men många väljer ändå de toaletter som finns på fritids. Vi öppnade upp Luftens toalett med ingång från sidan.	Fortfarande hårt tryck på fritids befintliga toaletter. Detta har underlättat framförallt för förskoleklassbarnen.	Fortsätta uppmuntra till toalettbesök vid andra tillfällen. Önskan om extra städning på toaletterna kvarstår.

År 1-3

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill vi tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi har haft en gemensam strategi med arbetet för att få det lugnare i korridoren.	Vi tycker att det blivit lugnare.	Vi fortsätter med arbetet nästa läsår. Vi har märkt att det är en framgångsfaktor med att ha en vuxen i korridoren.
att öka elevers nyfikenhet,	Vi har arbetat med målmolnen och haft en tydlig lektionsstruktur.	Arbetet med målmolnen har	Arbetet fortsätter med IUP-boken. Vi ska göra

motivation och lust att lära.	Barnen har arbetat aktivt i sin IUP- bok.	varit framgångsrikt.	lektionsstrukturen till vår egen.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Vi använder time- timern. Vi har arbetet olika beroende på det som har passat gruppen och pedagogen t.ex. arbetsljus vilken röst som gäller. Vi har lagt ner mycket tankearbetet på placering av barnen i klassrummet.	Vi märker att barnen blir tryggare och att arbetsron blir bättre.	Vi kommer överens i de nya teamen hur vi ska fortsätta detta arbete. Vi vill ha bestämd placering för eleverna i omklädningsrummen. Vi inväntar att platser märks upp.
att elever i åk F-6 känner ökad trygghet vid toalettbesök och 7-9 känner ökad trygghet i glaskorridoren.	Vi har gjort bildstöd till toaletterna. Vi har gjort kartläggning för att få reda på vilka barn och varför de känner sig otrygga i samband med toalettbesök.	Problemet kvarstår. Elever behöver gå två och två vid toalettbesök.	Byt lås eller dörrar till toaletterna.

År 4-6

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill vi tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Dramapedagog från Skapande skola 5 gr, tvärgrupper själva. Tjej och killsnack. Fritidspedagogerna har drivit rastverksamhet.	Svårt att mäta insatsens resultat. Stort behov hos eleverna att prata och detta har varit en ventil som har haft en lugnande effekt. Det blivit mycket lugnare och tryggare. Eleverna aktiverar sig och får positiva upplevelser.	På organisationsnivå prata om våra olika roller, vem gör vad. Det behövs någon som tar ansvar för eleverna och närvarar i övergångarna.

		Fortfarande oroligt i korridorerna mellan lektionerna.	
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Mer elevinflytande, elevenkäter för att synliggöra elevernas åsikter, aktiviteter utifrån dessa åsikter.	Elevenkäter har inte genomförts.	Hitta andra former för att skapa motivation och väva in dem i undervisning. Vi behöver fördjupa lektionsstrukturen genom att väva in engagerande uppgifter och kooperativa strukturer.
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Alla är olika. Samtala med barnen om planeringar, mål och om att jämföra sig med andra.	Tydligheten i vår gemensamma lektionsstruktur t ex formulering av mål, har gynnat eleverna och minskat deras stress.	Att få med de nya lärarna i den gemensamma lektionsstrukturen så att de också använder den.
att elever i åk F-6 känner ökad trygghet vid toalettbesök och 7-9 känner ökad trygghet i glaskorridoren.	Toaletterna ska fräschas upp i Nedre Haga.	Det har gjorts en sanering av toaletterna vilket fräschade upp dem. I början av läsåret var det en del sabotage, men när vi följde upp det upphörde det.	

År 7-9 A-D

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill vi tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Alla vuxna visar tydligt nolltolerans mot "skojbråk" och reagerar direkt. Stärka eleverna genom att göra samarbetsövningar och	Vi upplever att de flesta säger till om skojbråk och att det (skojbråk) även har minskat i flera arbetslag. Den svåraste platsen att komma åt är i glaskorridoren och även	Om vi ska bort till B/D eller A/C kan vi undvika att gå genom No-preppen och istället använda glaskorridoren för att öka närvaron där. Fortsätta jobba för att skapa en trygg miljö

	<p>gruppstärkande övningar och samtal.</p> <p>Snabbt agerande kring kränkande händelser enligt handlingsplanen.</p>	<p>om man passerar där ibland är det nog mycket man missar.</p> <p>Vi arbetar med övningar och samtal i alla klasser, några upplever att det var mer systematiskt och oftare i fjol när vi hade ”programmet” kuratorerna arbetat fram. Medan andra tycker sig ha arbetat mer med samtal och övningar i år när det varit mer fritt och utifrån de klasser och ämnen man har.</p> <p>Vi tycker att det är färre kränkningar i år än tidigare år (kan kanske bero på elevgruppen), särskilt om man utgår ifrån de fysiska kränkningarna. De verbala och psykiska är lite svårare att se/märka.</p> <p>När det behövs agerar vi snabbt utifrån handlingsplanen.</p> <p>Vi ser fler elever som är utomhus under rasterna och att eleverna då interagerar över klassgränser.</p> <p>Vi kan bli bättre på detta.</p> <p>Vi ser just nu att vi har klasser där man känner tillhörighet. VI har inte så många elever i som</p>	<p>genom att tex direkt avbryta skojbråk.</p> <p>Se till att det redan vid skolstart finns material som uppmuntrar till uteaktivitet tex ett bordtennisbord.</p> <p>Jobba med övningar, samtal kring sexuella trakasserier. Några killar i en klass kommenterar tjejers kroppar, fula kommentarer. Hur gör vi?</p> <p>Vi behöver tid till att återge t.ex. skojbråk för andra i arbetslaget/personal på skolan. Vi saknar ett forum där det finns tillfälle att prata om elever och händelser överlag.</p> <p>Att fortsätta som vuxen att komma ihåg att säga till om det blir tjorv.</p> <p>Vi behöver kanske bli bättre på att upprätthålla reglerna som finns på skolan. t.ex. jackor av i klassrummet. Kanske bör man fundera på vilka konsekvenser eleven ska få ifall de inte följer reglerna.</p>
--	---	---	--

		hänger i korridoren – de är på lektionerna och där märker vi också att de känner sig tryggare.	
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	<p>Tydliga instruktioner och visa på syfte och mål.</p> <p>Utgå från elevernas förförståelse, egna kunskaper och deras frågor.</p> <p>Varierat arbetssätt/undervisning.</p> <p>Värdeskapande lärande.</p> <p>Återkoppling till eleven på arbetet som är gjort.</p> <p>Elevinflytande och att ge möjlighet att påverka.</p> <p>Delaktighet i undervisningens utformning.</p> <p>Ökad medvetenhet från lärare om hur hög arbetsbelastning olika klasser har.</p> <p>Verka för och bygga goda relationen.</p> <p>Samarbete med gymnasiet och arbetsplatser.</p>	<p>Vi tycker att de flesta har tydliga instruktioner med syfte och mål. Vi ser det genom att de påminner om man t.ex. glömt bort att skriva tid för lektionen. Vi har blivit tydligare, fler anpassningar, vilket gagnar elevernas lärande.</p> <p>Det märks även tydligt att det ger en god effekt på eleverna att skriva lektionsplanering i schemat i Vklass.</p> <p>De flesta ger återkoppling till elever efter uppgifter men det skulle vara bra och enas om hur. Tydligt ”så här gör vi”. Det kanske vi redan har men hur ska vi arbeta med det så att alla ger feedback? Hur förmedlar vi feedback till eleverna på ett tydligt sätt? Är frågor som vi behöver jobba med.</p> <p>Utgå från elevernas förkunskaper- görs vid start för att som lärare få en överblick av vad eleverna har för kunskaper om ämnet.</p>	<p>Träna på att kolla på Vklass, bedömningar och kommentarer osv. Ska vi schemalägga ”koll på Vklass”. Vi skulle kanske kunna ha som utgångspunkt att göra det en gång i månaden och skapa en kontinuitet.</p> <p>Aktivt hjälpa eleverna, påminna och ge tid, att ta del av framåtsyftande råd på v-klass inför nya arbetsuppgifter.</p> <p>Fortsätta jobba med att bygga goda relationer.</p> <p>Vi lärare måste var tydliga att berätta för eleverna vad och hur de kan bestämma</p> <p>Provschema</p>

		Verkar för och bygga goda relationer - är grunden i läraryrket. Vi får eleverna med oss när vi har månat om relationen.	
att förebygga och minska elevernas upplevelse av stress i samband med skolarbetet	Förtydligande om vad som förväntas av eleverna på provet. Vad som ska testas och vilka nivåerna är. Studieteknik.	Vi skulle vilja arbeta ännu tydligare med provschemat och planeringar för att underlätta och minska elevernas stress. Ämnen som endast har en lektion i veckan kanske borde få någon "förtur" gällande provdatum. Vi börjar arbetsområdena med att gå igenom förväntade resultat, berättar sedan vad provet bedöms utefter. Visar elevexempel. Studieteknik- tränas inom respektive ämne. Som mentor så används "Orka plugga-filmer"	Jobba mer och kontinuerligt med studieteknik, hjälpa eleverna att planera sitt jobb och sätta realistiska mål. Aktivt jobba med klasskalendern i v-klass. Träna eleverna i att de själva ska kunna söka information och bedöma vad som är rimligt. Vi önskar ett förebyggande arbete som kurator/syv/skolsköterska kanske skulle kunna arbeta fram.
att elever i åk F-6 känner ökad trygghet vid toalettbesök och 7-9 känner ökad trygghet i glaskorridoren.	Att teamen har glaskorridoren som tillsynsområde. Bara att vuxna befinner sig där/går förbi brukar ha en lugnande effekt. Annan utformning av utrymmet.	Glaskorridoren är fortfarande ett problem. Vi upplever att det är svårt med tillsynen där. Det är lugnare i korridoren men det är fortfarande där många hänger.	Fortsätta med vuxennärvaro i glaskorridoren. Kliva in som vuxen på skolan och fråga om de som är där kanske ska vara på lektion istället? (om man inte ser att de sitter där och arbetar). Man skulle kunna köpa in lite fler pingisracket och bollar så att eleverna

			<p>kan spela där. Därmed kanske det skapas en annan ”stämning” i den delen av skolan.</p> <p>Vi önskar mer aktivitet och rörelse för elevernas bästa.</p>
--	--	--	---

6-9 E

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	<p>Vi tog upp vid morgonsamlingarna hur man är en god kamrat.</p> <p>Vi har i undervisningen visat filmer, spelat teater och kuratorn har informerat om värdegrund.</p>	Vissa elever har utvecklat sitt sociala beteende på ett positivt sätt. Andra behöver mer träning och stöttning för att bli bättre i det sociala sammanhanget.	Vi fortsätter vårt kontinuerliga arbete med att stärka elevernas positiva sidor.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Undervisningen gjordes varierande exempelvis genom mindre grupper, praktiska övningar etc.	I och med att man gjorde mindre grupper fick fler elever komma till tals, vågade prata/prova nya saker.	Vi fortsätter att arbeta i mindre konstellationer. Undervisningen mer varierande.
att öka elevers upplevelse av studiero.	Vissa elever arbetade en till en, lyssnade på musik när de arbetade. Kunde gå iväg på kortare pauser och möjlighet att gå till ett annat rum.	Bättre studiero som leder till bättre inläring.	Vi fortsätter på detta koncept.

6-9 F

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
-----	--------------------	----------	---

att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi möter upp eleverna på morgonen, ger varje elev en lugn och trygg start på skoldagen. Vi vuxna stöttar de elever som behöver hjälp att "saga ifrån", andra behöver hjälp för att förstå ett nej.	Glada och trygga ungdomar	Prata i elevgrupperna hur man är en bra kompis.
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Alla elever har utifrån sin förmåga deltagit i utformandet av den egna IUP	Eleverna visade stor stolthet när det dels med bildstöd berättade vad de gör i skolan och vad de ska arbeta med under terminen/läsåret.	Vi fortsätter arbetet med att göra våra elever mer delaktiga i sin utbildning, och utformandet av den individuella IUP:n
att öka elevers upplevelse av studiero.	Vi utformar anpassningar till varje elev. Ex. bildstöd, transportscheman, toascheman, ljudsanering, individuella scheman över dagen m.m.	Trygga elever som är motiverade till lärande.	Dokumentera i Vklass alla våra elevers extra anpassningar för att på så vis göra dem synliga.

Geijer

Mål	Detta har vi gjort	Resultat	Detta vill tänka på/ändra på/komma ihåg inför nästa läsår
att skapa en trygg miljö fri från retningar och kränkningar.	Vi har rastansvarig personal på alla raster. Vid uppkomna situationer pratar vi med berörda elever på en gång. Vi i personalen samtalar/hittar ett gemensamt förhållningssätt när situationer uppkommer. Vår nya lokal har möjliggjort att eleverna möts på ett positivt sätt, exempelvis rastrummet. Personalen kan vara mer närvarande och har	Vi upplever att retningar och kränkningar har minskat och att eleverna har ökad tolerans för varandra.	Det är viktigt med anpassade lokalar. Det är viktigt med närvarande personal som samarbetar kring eleverna.

	bättre överblick på eleverna i den här lokalen.		
att öka elevers nyfikenhet, motivation och lust att lära.	Vi bygger på elevernas intressen och möter dem på deras nivå både kunskapsmässigt och socialt.	Merparten av eleverna upplevs tryggare med varandra, personalen och med lokalerna. Det genererar i att eleverna kan tillgodogöra sig undervisningen bättre.	Det är viktigt att vi fokuserar på att stärka eleverna i deras framtida väg mot gymnasiet.
att öka elevers upplevelse av studiero.	Vi genomför enkäten ”så vill jag ha det i skolan” med våra elever.	Eleverna känner sig mer delaktiga i sin skolgång.	Att försöka få eleverna använda ljuddämpande hjälpmedel.

7. Barns/elevers delaktighet i arbetet

Klassråd, mentorsmöten och elevråd är viktiga arenor för medverkan. Viktigast är dock det vardagliga arbetet under lektioner då man utifrån demokratiska värderingar utformar undervisning och lärande. Att engagera eleverna att lära varandra om innehållet i likabehandlingsplanen är också en viktig del i det systematiska arbetet. Vardagliga möten i skolrestaurang, uppehållsrum, korridorer och skolgård är en annan viktig del av skol- och arbetsdagen som skall genomsyras av ett tillsammansperspektiv där vi skapar vår goda arbetsmiljö gemensamt. Elevrådet är delaktigt i framtagandet av likabehandlingsplanen och är med och ger förslag på åtgärder och förebyggande insatser.

Det är varje elevs ansvar att:

- Att bemöta andra elever och personal på ett respektfullt sätt
- Berätta för någon vuxen på skolan om man märker att diskriminering, trakasserier eller annan kränkande behandling förekommer på skolan
- Veta, att om man är medlöpare, dvs. ser någon utsättas för kränkning, men inte ingriper eller berättar för någon vuxen, så är man medansvarig i det som händer.
- Att följa skolans förväntansdokument.
- Att följa skolans likabehandlingsplan.
- Att känna till lagarna om diskriminering och kränkande behandling (rättigheter och skyldigheter)

8. Rutiner för akuta situationer

Rutiner när elev kränker elev

Om personal bevittnar händelse av kränkning eller mobbning ingriper personal direkt och markerar tydligt. Dokumenterar händelsen i tjänsteanteckning samt i LISA.

Elevernas **mentor/klasslärare** informeras och följer nedanstående handlingsplan. Insatserna skall ske snarast möjligt och en första kontakt skall vara tagen inom 24 timmar. Dokumenterar händelsen i tjänsteanteckning samt i LISA.

Handlingsplan

1. Utredning

Personalen tar reda på vad som hänt, vem/vilka som blivit utsatt och av vem/ vilka, var och när det ägt rum osv. Beroende av vad som hänt kan mentor/klassläraren behöva vända sig till olika källor; elever, föräldrar, skolpersonal. Eventuellt kopplas även skolans elevhälsa in.

2. Enskilda samtal

Mentor/klasslärare samtalar enskilt med den elev som blivit utsatt. Barnet/eleven får berätta och personalen är tydlig med att visa att eleven har skolans stöd. Skolans personal är tydlig med att skolan skall arbeta med att komma till rätta med problemen samt ge eleven information om vad som kommer att hända. Tid bokas för uppföljning och återkoppling.

3. Mentor/ klasslärare samtalar med den som utsatt annan för kränkningar eller mobbning.

De beskriver vad som framkommit och frågar eleven om han/hon känner igen beskrivningen. Man är noga med att betona vikten av att ta ansvar för sina handlingar och är tydlig med hur skolan ställer sig till kränkningar och mobbning. Personalen gör en överenskommelse med eleven om vad han/ hon kan göra för att förändra situationen. Eleven får tydlig information om vad som kommer att hända. Tid bokas för uppföljning.

Den kränkta och den som kränker sammanförs för samtal.

Beroende på hur situationen ser ut så kan det vara bra att de båda parterna får möjlighet att träffas och prata tillsammans. Mentor leder samtalet. Detta samtal kan också ske efter punkt 4. Här sammanförs de båda parterna, som får möjlighet att prata med varandra, berätta sin upplevelse av situationen samt be om ursäkt.

4. Kontakt med hemmen

Mentor/klasslärare ringer hem till båda parter samma dag som samtalen ägt rum och informerar om vad som framkommit och om vilka samtal som ägt rum. Informera även om bokad tid för uppföljning.

5. Dokumentation

Mentor/klasslärare dokumenterar de samtal som ägt rum i en tjänsteanteckning samt i LISA.

6. Uppföljning

I uppföljning samtalar mentor/klasslärare enskilt med den som blivit utsatt för att se om situationen förbättrats. Man samtalar även enskilt med den som utsatt eleven för kränkning eller mobbning. Det är av vikt att återkoppla och att ge feedback. Det är särskilt viktigt då situationen förbättrats och skolan observerat att eleven levt upp till de överenskommelser som gjorts.

I samband med uppföljningen beslutas om eller hur den fortsatta kontakten skall se ut. Om mentor/klasslärare bedömer att situationen är färdigåtgärdad meddelas inblandade detta, dvs att skolan betraktar ärendet som avslutat. Hemmen kontaktas.

7. Annat stöd

I samband med uppföljningen kan det även bli aktuellt att lyfta frågan om behov av stödinsatser av olika slag till den som blivit utsatt, eller till den som utsätter.

8. Problemen kvarstår

Om det framkommer i samband med uppföljningen eller vid ett senare tillfälle att problemen kvarstår tar mentor/klasslärare kontakt med skolans elevhälsoteam för att rådgöra. I elevhälsoteamet ingår skolledning, skolsköterska, specialpedagoger samt kurator. Teamet tar del av den dokumentation som är gjord tidigare och beslutar hur skolan skall gå vidare i ärendet.

9. Polisanmälan

Vid allvarigare kränkningar/misshandel skall polisanmälan eller orosanmälan till socialtjänsten göras.

Rutiner när vuxen kränker eller diskriminerar elev

Vid hälsosamtalen/utvecklingssamtal finns denna fråga med och vid ev. upptäckt kontaktas rektor för vidare åtgärd. Vid andra tillfällen uppmanas barnet/eleven att ta kontakt med personal de är förtrogna med, handledare eller skolsköterska eller kurator. Det är sedan rektor som åtgärdar eventuell händelse.

1. Rektor har samtal med personal

2. Handlingsplan för förhindrande av diskriminering eller kränkning i framtiden skrivs. Dokumentera i LISA.
3. Rektor ansvarar för uppföljning. Dokumentation sker i LISA.
4. Vid ärenden som faller under brottsbalken (t.ex. misshandel, olaga hot, olaga tvång, ofredande, trakasserier, förtal/förolämpning, sexuellt ofredande och hets mot folkgrupp) gör rektor en polisanmälan.

9. Bilaga: definitioner och begrepp

Diskrimineringsgrunderna i diskrimineringslagen

Med diskrimineringsgrund menas de kategorier av personer eller de karakteristika som skyddas av diskrimineringslagstiftningen:

• Kön

Diskriminering och trakasserier som har samband med kön kan vara utfrysning, förlöjligande och skämt kopplade till barns könstillhörighet. Sexuella trakasserier är kränkningar av sexuell natur. De kan ta sig uttryck i sexualiserat språkbruk, tafsande eller visning av pornografiskt material. Vuxna i skolan måste vara uppmärksamma på och agera i situationer där barnens lek inte präglas av frivillighet, ömsesidig nyfikenhet och intresse.

• Könsidentitet eller könsuttryck (i diskrimineringslagen könsöverskridande identitet eller uttryck)

Att någon inte identifierar sig med sin biologiska könstillhörighet som kvinna eller man eller genom sin klädsel eller på annat sätt ger uttryck för att tillhöra ett annat kön

• Etnisk tillhörighet

Diskriminering och trakasserier som har samband med etnisk tillhörighet kan vara förlöjligande eller skämt kopplat till en grupp personer med samma nationella eller etniska ursprung, ras eller hudfärg. Skolan/skolan har ett ansvar att arbeta mot rasism och främlingsfientlighet.

• Religion eller annan trosuppfattning

Skolan/skolan får inte missgynna någon elev/barn på grund av hans eller hennes religion. I skolan ska föräldrar kunna lämna sina barn utan att de blir ensidigt påverkade till förmån för den ena eller andra åskådningen. Skolan är skyldig att se till barnets bästa och alla barn har rätt till kunskap och lärande, tankefrihet och religionsfrihet. Begreppet annan trosuppfattning innefattar uppfattningar som har sin grund i eller har samband med en religiös åskådning, till exempel buddism, ateism eller agnosticism.

- **Funktionsnedsättning (i diskrimineringslagen funktionshinder)**

Funktionsnedsättningar kan vara fysisk, psykisk eller intellektuell och påverka livet på olika sätt. Hit räknas både sådana som syns, och sådana som inte märks lika lätt, som exempelvis allergi, hörsel och synskador, ADHD och dyslexi. Graden av funktionsnedsättning har ingen betydelse. Anm. Funktionshinder uppstår när personer med funktionsnedsättning upplever begränsning i relation till omgivningen. Funktionshinder är inte en egenskap hos individen utan det är miljön som kan vara funktionshindrande.

- **Sexuell läggning**

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra diskriminering och trakasserier på grund av sexuell läggning. Med sexuell läggning menas homosexualitet, bisexualitet och heterosexuallitet. Skolan har ett särskilt ansvar att förmedla samhällets gemensamma värdegrund till barnen.

- **Ålder**

Det är fortsatt tillåtet att särbehandla på grund av ålder om:

- särbehandling gäller tillämpning av bestämmelse i förskola, förskoleklass, skolbarnomsorg, grundskola, särskola och specialskola samt om
- särbehandling har ett berättigande syfte och de medel som används är lämpliga och nödvändiga.

Direkt diskriminering

Att någon missgynnas genom att behandlas sämre än någon annan. För att det ska röra sig om diskriminering ska missgynnandet ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna.

Direkt diskriminering känns igen genom likartade fall behandlas olika. Ett exempel kan vara när en flicka nekas tillträde till ett visst gymnasieprogram med motiveringen att det redan går så många flickor på detta program.

Indirekt diskriminering

Med indirekt diskriminering menas lika behandling av olika fall. Krav som verkar neutrala men som i praktiken innebär att en viss grupp missgynnas. Det sker t.ex. när skolan tillämpar en bestämmelse eller ett förfaringsätt som verkar vara neutralt, men som i praktiken missgynnar ett barn med ett visst kön, viss etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning eller sexuell läggning. Om

exempelvis alla barn serveras samma mat, diskriminerar skolan indirekt de barn som på grund av religiösa skäl behöver annan mat.

Bristande tillgänglighet

Bristande tillgänglighet är när en person med en funktionsnedsättning missgynnas genom att en verksamhet inte vidtar skäliga tillgänglighetsåtgärder för att den personen ska komma i en jämförbar situation med personer utan denna funktionsnedsättning. Den som låter bli att genomföra skäliga tillgänglighetsåtgärder kan komma att göra sig skyldig till diskriminering.

Trakasserier

Ett handlande som kränker någons värdighet och som har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Begreppet ”sexuella trakasserier” innebär ett handlande av sexuell natur som för den skull inte behöver ha samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Anm. Diskriminering är när en vuxen i skolan missgynnar ett barn och det har samband med någon av diskrimineringsgrunderna. Trakasserier som utförs av skolans personal kan också vara diskriminering och kan t.ex. ske genom skolans regler, undervisning, läroböcker etc.

Kränkande behandling enligt skollagen

Skolan/skolan ska förebygga och förhindra det som i skollagen benämns som kränkande behandling såsom mobbning och rasistiska beteenden. Det definieras som ett uppträdande som, utan att ha någon koppling till någon särskild diskrimineringsgrund, kränker ett barns eller en elevs värdighet. Kränkningar kan vara fysiska, verbala, psykosociala, texter och bilder.

Fler begrepp

• Mobbning

En upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

• Rasism

En föreställning om den egna folkgruppens överlägsenhet utifrån uppfattningen om att det finns biologiska skillnader mellan folkgrupper och att vissa folkgrupper är mindre värda och därmed legitima att förtrycka, utnyttja eller kontrollera.

• Främlingsfientlighet

Rädsla för och/eller stark motvilja mot grupper som definieras genom fysiska, kulturella/etniska eller beteendemässiga karakteristika.

• Homofobi

En uppfattning eller medveten värdering hos en individ, en grupp eller ett samhälle och som ger uttryck för en starkt negativ syn på homo- eller bisexuella personer.